

Innst. S. nr. 151

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra finanskomiteen

Dokument nr. 8:49 (2002-2003)

Innstilling fra finanskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Morten Lund, Åslaug Haga, Rune J. Skjælaaen og Magnhild Meltveit Kleppa om å fjerne fordelsbeskatningen av arbeidsgivers betaling av månedskort til kollektivtrafikk for arbeidstaker

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Forslagsstillerne fremmet 16. januar 2003 følgende forslag:

"Fordelsbeskatning av arbeidsgivers betaling av månedskort til kollektivtrafikk for sine arbeidstakere fjernes."

Luftkvaliteten i og rundt de store byene er med jevne mellomrom så dårlig at store deler av befolkningen får pusteproblemer. Årsakene til den dårlige luftkvaliteten er flere. En av hovedkildene er utslipp fra privatbiler og svevestøv fra biltrafikk og fyringsanlegg. Situasjonen er så alvorlig at det påkaller behov for tiltak som kan redusere personers bruk av privatbiler.

Erfaring viser at dersom en handling får positive økonomiske konsekvenser for den enkelte, er tilbøyeligheten til å endre adferd stor. På denne bakgrunn foreslås det derfor at fordelsbeskatning av arbeidsgivers betaling av månedskort til kollektivtrafikk for sine ansatte fjernes.

Forslagsstillerne har i forbindelse med budsjettbehandlingen for 2003 søkt å få opplysninger fra Finansdepartementet om de økonomiske konsekvenser av et slikt forslag. Departementet var dessverre ikke i stand til å angi hva tiltaket kan koste i form av tapte skatteinntekter, og forslaget ble derfor ikke fremmet. Forslagsstillerne vil nå be om at departementet legger fram beregninger også av de økonomiske gevinster som kan forventes ut fra redusert ulykkestall og mindre helserisiko pga. luftforurensning ved å innføre et slikt skattefritak.

Forslagsstillerne vil peke på den nære sammenhengen som er påvist mellom lett tilgang på gratis parkering nær arbeidsplassen og bruk av privatbil til arbeidsreise. Forslagsstillerne vil vise til at det er innført skattefritak for fordelene av gratis parkering, og mener det vil være både ulogisk og uheldig om skattefritak ikke gis for fordelene av at arbeidsgiver betaler for arbeidsreise med kollektivtransport.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ranveig Frøiland, Svein Roald Hansen, Tore Nordtun, Torstein Rudihaugen og Hill-Marta Solberg, fra Høyre, Svein Flåtten, Torbjørn Hansen, Heidi Larssen og Jan Tore Sanner, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, lederen Siv Jensen og Per Erik Monsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Øystein Djupedal, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys, fra Kristelig Folkeparti, Ingebrigt S. Sørfonn og Bjørg Tørresdal, fra Senterpartiet, Morten Lund, fra Venstre, May Britt Vihovde og fra Kystpartiet, Steinar Bastesen, viser til at dokumentet 31. januar 2003 ble oversendt finansministeren til uttalelse. Hans svarbrev 11. februar 2003 er vedlagt innstillingen.

Komiteen mener at som utgangspunkt bør alle former for avlønning skattlegges likt, herunder naturalytelser i form av at arbeidsgiver dekker ansattes utgifter. Eventuelle unntak fra hovedregelen om skattlegging av lønnsytelser må være svært godt begrunnet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, mener at det er ganske usikkert om en eventuell skattefrihet for arbeidsgivers dekning av arbeidstakers månedskort vil ha noen påviselig effekt på luftkvaliteten. En gjennomføring av forslaget ville i tillegg reise spørsmål om kontrollen med at arbeidsgivers betaling virkelig gjelder kjøp av månedskort og

lignende som brukes av den ansatte. En komplisering av lønnsrutiner som slik kontroll ville medføre, bør unngås.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn forslag om at dokumentet vedlegges protokollen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet vil peke på at luftkvaliteten i de store byene i dag er så dårlig at personer må holde seg innendørs. En av hovedårsakene til den dårlige luftkvaliteten er utslipp og svevestøv fra biltrafikken. Det trengs derfor, etter disse medlemmers oppfatning, en rekke tiltak for å redusere privatbilismen og stimulere folk til å bruke kollektivtrafikk.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti viser allikevel til at hensynet til et effektivt skattesystem gjør det vanskelig å støtte dette forslaget i sin nåværende form, og viser i denne sammenheng til sine merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2002-2003), avsnitt 2.1. Disse medlemmer vil komme tilbake til forslag om å styrke kollektivtrafikken i egnet form.

Komiteens medlem fra Senterpartiet konstaterer med skuffelse at flertallet i komiteen ikke har vært villige til å arrangere en åpen høring for å få belyst forslaget, men i stedet avviser forslaget med en rein skatteteknisk begrunnelse. Samtidig skriver flertallet at det er usikkert om skattefrihet for arbeidsgivers dekning av arbeidstakers månedskort vil ha noen påviselig effekt på luftkvaliteten.

Dette medlem vil vise til Innst. S. nr. 271 (2001-2002) om forslag om skattelette ved tegning av privat behandlingssikring for å redusere sykefravær og sykelønnsutbetalinger. I forbindelse med behandlingen av denne saken sendte finansminister Per-Kristian Foss den 8. mai 2002 et brev til finanskomiteen, der han gav uttrykk for at han var enig i at det ville ha positive effekter å innføre en ordning med fritak for beskatning av arbeidsgivers betaling for behandling av ansatte. Men i et seinere brev til komiteen, datert den 12. juni 2002 fra finansministeren, fremgikk det imidlertid at det ikke var lett å dokumentere en slik antatt positiv effekt. Dette medlem konstaterer at flertallet i Innst. S. nr. 271 (2001-2002) valgte å bruke et virkemiddel de ikke helt visste om ville redusere sykefraværet. Dette medlem konstaterer at flertallet er villig til å gå vekk fra prinsippet om at all avlønning skal skattlegges likt dersom de av en eller annen grunn ønsker det.

Dette medlem vil peke på at det er dokumentert at det er nær sammenheng mellom lett tilgang på gratis parkering nær arbeidsplasser og bruk av privat bil til arbeidsreise. Dette framgår av St.meld. nr. 46 (1999-2000). I dag har nærmere 80 pst. av arbeidstakerne slik gratis parkering nær arbeidsplassen. Vi vet også at trafikken på de store innfartsårene til byene har økt jevnt

de siste årene. Dette skjer samtidig med at luftkvaliteten forringes i de store byene. Ifølge media har Oslo Sporveier hatt en markert nedgang i antall reisende siste år. Dette antas å ha sammenheng med at tilbudet er blitt dårligere, samtidig som takstene har gått opp og bensinen er blitt relativt billigere.

Dette medlem vil vise til at Transportbedriftenes Landsforening før behandling av budsjettet for 2003, i henvendelse til finanskomiteen, påpekte at det er viktig at skattesystemet ikke gir incitament i uønsket retning, og at det er viktig å utforme ordninger som stimulerer til å reise kollektivt. Ved samme anledning anbefalte organisasjonen Natur og Ungdom at dekning av kostnader til kollektivreiser ikke fordelsbeskattes.

Dette medlem mener at det foreslåtte skatteincentiv vil kunne være et viktig bidrag til å starte en positiv spiral ved at flere vil velge å reise kollektivt framfor å kjøre egen bil, kollektivselskapenes inntekter vil øke, rutetilbudet og materiellet vil kunne bedres, og etter hvert vil takstene kunne senkes. Dette medlem mener det vil ligge meget store samfunnsøkonomiske innsparinger i å innføre en slik endring i skatte-reglene, som samtidig vil være et sterkt signal fra myndighetene om hvilken utvikling som ønskes.

Dette medlem vil peke på at det vil være nødvendig med en rekke tiltak for å snu utviklingen mot økt miljøbelastning fra privatbilene i storbyene. Holdningskampanjer ser dessverre ut til å ha begrenset virkning. Erfaringer viser imidlertid at dersom kampanjer kombineres med tiltak som får positive økonomiske konsekvenser for den enkelte, så er tilbøyeligheten til å endre adferd stor.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fjerne fordelsbeskatningen ved arbeidsgivers betaling av månedskort til kollektivtrafikk for sine arbeidstakere."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Senterpartiet:

Stortinget ber Regjeringen fjerne fordelsbeskatningen ved arbeidsgivers betaling av månedskort til kollektivtrafikk for sine arbeidstakere.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og til det som står foran og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:49 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene Morten Lund, Åslaug Haga, Rune J. Skjælaaen og Magnhild Meltveit Kleppa om å fjerne fordelsbeskatningen av arbeidsgivers betaling av månedskort til kollektivtrafikk for arbeidstaker - vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 4. mars 2003

Siv Jensen
leder

Torbjørn Hansen
ordfører

Ingebrigt S. Sørfohn
sekretær

Vedlegg

Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til finanskomiteen, datert 11. februar 2003

Dokument nr. 8:49 (2002-2003) - forslag om å fjerne fordelsbeskatningen av arbeidsgivers betaling av månedskort til kollektivtrafikk for arbeidstaker

Jeg viser til Dokument nr. 8:49 (2002-2003), hvor stortingsrepresentantene Morten Lund, Åslaug Haga, Rune J. Skjælaaen og Magnhild Meltveit Kleppa foreslår å fjerne fordelsbeskatningen av arbeidsgivers betaling av månedskort til kollektivtrafikk for arbeidstaker. Forslaget er ved ekspedisjon av 31. januar 2003 oversendt hit til uttalelse.

Forslagsstillerne tar utgangspunkt i det faktum at luftkvaliteten i Oslo til tider er så dårlig at syke personer oppfordres til å holde seg innendørs. Det påpekes at en av årsakene til den dårlige luftkvaliteten er utslipp av svevestøv fra biltrafikk. Videre påpekes det at kollektivtrafikken er inne i en ond sirkel med færre reisende, økende takster og dårligere tilbud. For å stimulere til økt bruk av kollektivtransport foreslås det at fordelsbeskatning av arbeidsgivers betaling av månedskort til kollektivtrafikk for sine ansatte fjernes.

Forslagsstillerne peker videre på "den nære sammenhengen som er påvist mellom lett tilgang på gratis parkering nær arbeidsplassen, og bruk av privatbil til arbeidsreise". Det vises her til opplysninger i St.meld. nr. 46 (1999-2000) Nasjonal Transportplan 2002-2011, hvor det er angitt at 74 pst. av alle med svært gode parkeringsforhold kjører bil til jobben, mens 70 pst. av de som har dårlige parkeringsforhold reiser kollektivt eller sykler. Forslagsstillerne viser til at nesten 80 pst. av "alle som jobber i storbyene" har tilgang til gratis parkering ved arbeidsplassen, og at fordelen ved en slik gratis parkering er skattefri. Det oppleves som "ulogisk og uheldig" at arbeidsgivers betaling av arbeidstakers kostnader til arbeidsreise med kollektivtransport skal være skattepliktig.

Til dette vil jeg bemerke følgende:

Som utgangspunkt bør alle former for avlønning skattlegges likt, herunder naturalytelser i form av at arbeidsgiver dekker ansattes privatutgifter. Skattefritak for visse former for avlønning innebærer en favorisering av ansatte som mottar slike ytelser, og kan i en del sammenhenger ha uheldige fordelingsvirkninger. Eventuelle unntak for hovedregelen om skattlegging av lønnsytelser må være svært godt begrunnet.

Hvorvidt arbeidstakere vil la sitt transportvalg styre av eventuelle arbeidsgiverbetalte månedskort, er

uvisst. En del av disse benytter kanskje kollektive transportmidler allerede, fordi de bor og arbeider i et område med god tilgang på kollektivtransport. Andre vil uansett ikke benytte kollektivtransport på arbeidsreisen, blant annet fordi rutenettet på den aktuelle strekningen ikke er tilstrekkelig tilpasset behovet. Jeg viser til det som står om dette i avsnitt 8.2.1 i Nasjonal Transportplan 2002-2011:

"Sentrumsrettede reisemål i rushtidene har de høyeste kollektivandelene. I Oslo går over 60 pst. av denne trafikken med buss, trikk eller bane. Årsaken er blant annet en kombinasjon av kollektivtilbud som er godt tilpasset reise-mønsteret, og et vegtilbud med kapasitets- og parkeringsbegrensninger i forhold til etterspørselen. Både i Oslo og i de andre byområdene har reisemål i ytterområdene vesentlig lavere kollektivandeler. Tilgjengeligheten til disse områdene er ofte bedre med bil enn med kollektivtransport."

Det fremstår dermed som ganske usikkert om en eventuell skattefrihet for arbeidsgivers dekning av arbeidstakers månedskort ville ha noen påviselig effekt på luftkvaliteten. Videre må det antas at kollegiale hensyn kan virke sterkt begrensende på selektive ordninger der arbeidsgiver dekker reisekostnadene for noen av de ansatte (de som bruker kollektive transportmidler mellom hjem og arbeidssted), men ikke for de andre ansatte.

Bakgrunnen for at verdien av fri parkering ved arbeidsstedet ikke fordelsbeskattes er først og fremst administrative hensyn. Verdien av fri parkering er svært varierende. Den er tilsvarende vanskelig å verdsette for skatteformål. Det er ikke dekning av månedskort.

I mange tilfeller vil arbeidstakere med tilgang til fri parkering benytte arbeidsgivers bil på reisen mellom hjem og arbeidssted. Denne gruppen arbeidstakere undergis allerede en betydelig fordelsbeskatning i tilknytning til bilbruken.

En gjennomføring av forslaget ville reise spørsmålet om kontrollen med at arbeidsgiverens betaling virkelig gjelder kjøp av månedskort og lignende som brukes av den ansatte selv. Vi bør unngå den komplisering av lønnsrutiner som slik kontroll ville medføre.

Etter en samlet vurdering kan jeg ikke anbefale forslaget.

